UUTISET

Kiina ei ole oikein näyttänyt korttejaan WTO:ssa, vaan se on mennyt kehitysmaan roolin taakse piiloon. **MAAJOHTAJA TIMO VUORI, KANSAINVÄLINEN KAUPPAKAMARI**

PETER PARKS/LEHTIKUVA

Kiina pelaa läntisten teollisuusmaiden näkökulmasta kansainvälisillä sopimuskentillä eri korteilla sen mukaan, onko sen tarpeen puolustaa köyhiensä asemaa vai esiintyä vaurastuvana talousjättinä.

Yhteiset pelisäännöt tärkeämmät kuin koskaan

Kehitysmaiden keskinäiset erot ovat kasvaneet. Yhteisiä pelisääntöjä tarvittaisiin varsinkin kaupassa enemmän kuin koskaan, sanoo tutkija Marikki Stocchetti.

Kehitysmaiden keskinäiset erot ovat kasvaneet ”huikeasti”, kun tarkastellaan kuluvaa vuosituhatta, sanoo Ulkopoliittisen instituutin (UPI) tutkija **Marikki Stocchetti**. Samaan aikaan maailma on pyrkinyt turhaan sopimaan kaikkia maita koskevista säännöistä eri politiikanlohkoilla.

Nopeasti vaurastuvat suuret kehitysmaat ovat ihan oma lukunsa. Kehitysmaiden tilanteessa on tutkijan mukaan enemmän yhtäläisyyksiä, kun puhutaan matalan keskitulon ja köyhimmistä kehitysmaista. Köyhimmille eli ldc-maille (least developed countries) myönnetään kansainvälisten järjestöjen sopimuksissa erikoiskohtelua.

”Mutta ne myös kilpailevat keskenään esimerkiksi kaupassa ja rahoitusavusta. Kun ldc-maat saavat helpotetun kohtelun, se vaikuttaa kaikkien kehitysmaiden asetelmiin”, tutkija muistuttaa.

Balilla jäljellä kevytversio

Monenkeskisen kauppajärjestelmän umpikuja on johtanut suuret kaupan tekijät keskittymään kahdenvälisiin ja alueellisiin neuvotteluihin Maailman kauppajärjestön WTO:n sijaan (MT 2.12.). Dohan kehityskierros on peruuttanut lähtötilanteeseensa.

”Agenda on kutistunut kutistumistaan. Balilla tällä viikolla on jäljellä enää ’light-versio’, joten edes se pitäisi saada läpi. Sillä on iso symbolinen arvo, ja se myös voi oikeasti parantaa kehitysmaiden asemaa.”

Vaikka osa kierrokseen ladatuista odotuksista oli tutkijan mukaan pelkkää poliittista retoriikkaa, niin perustavoite oli saada kehitysmaat aidosti mukaan.

”Olisin tyytyväinen, jos yhtäläisistä alkuperäsäädöksistä ja maatalouden puolella puuvillasta sekä kaupan rakenteiden pönkittämisestä saataisiin sopu”, hän arvioi.

Sopimisen haluttomuus

Paitsi WTO:ssa poliittinen yhteistyökyvyttömyys vaivaa myös ilmastopolitiikassa, kestävän kehityksen Rion prosessissa ja köyhyyden poistamista koskevien 2015-tavoitteiden laatimisessa YK:ssa.

”Aika ei ole otollinen monenkeskiselle toiminnalle. Jokainen tuntuu turvaavan vain omaa etuaan”, luonnehtii Stocchetti haluttomuutta poliittiseen sopimiseen.

Osaksi syynä on talouden taantuma. Samaan aikaan ylikansalliset tuotannon ja rahamaailman ketjut vaikuttavat kaikkialla.

”Ongelmat ovat kasvaneet siihen mittaluokkaan, että entistä enemmän tarvittaisiin yhteisiä pelisääntöjä niin kansainvälisesti kuin paikallisesti. Me käymme kauppaa yhden maailman sisällä.”

Kehitysmaiden kyky vastata esimerkiksi laatustandardeihin, lisensseihin ja toimitusehtoihin vaihtelee jo nyt huomattavasti. Alueellisten ja kahdenvälisten kauppasopimusten viidakko on omiaan entisestään hämärtämään menettelyjä.

WTO uudistusten edessä?

Köyhille maille on toki annettu kahdenkeskisesti myönnytyksiä. EU on neuvotellut kehitysmaiden kanssa niin sanottuja EPA-sopimuksia yli kymmenen vuoden ajan. Sopimukseen on päästy Karibian maiden kanssa, mutta Afrikassa niitä on vasta neljän valtion kanssa.

”Vaikka maat ovat kaupan volyymin kannalta pieniä, EU tulee tarvitsemaan näitä sopimuksia, kun katsotaan pitemmän päälle”, Stocchetti toteaa viitaten Afrikan raaka-ainevarantoihin.

”Monenkeskinen järjestelmä olisi voinut viedä lähtökohtaisesti tasapainoisempaan tilanteeseen.”

Mikä sitten avuksi WTO:ssa? Tutkija painottaa, että uutta umpikujaa pitäisi ainakin välttää. Järjestön uskottavuus on jo nyt heikko, mutta yhteisten sääntöjen vartijana se on varsinkin riitojenratkaisumenettelynsä vuoksi ”muskeli, jota ei auta menettää”.

”Ja jos jokin järjestelmä ei toimi, pitää etsiä keinoja muuttaa itse systeemiä. Reformi ei kuitenkaan tapahdu ilman, että jäsenet kokevat sen mielekkääksi.”

Hän muistuttaa, että vahvemmat maat pärjäävät aina mutta syntyvä ”anarkia ei palvelisi ainakaan köyhempien etuja”.

KAIJALEENA RUNSTEN

Marikki Stocchetti on yhdessä Johanna Jacobssonin kanssa julkaissut raportin WTO:n tilanteesta. Se löytyy UPI:n julkaisuista numerolla 142.

MÄÄRITELMÄT

Kansantulo kehityksen tärkein mittari

Vähiten kehittyneet eli ldc-maat, joita on 49, on määritelty YK-järjestöissä erityisasemaan.
Jako perustuu neljään tekijäryhmään: bruttokansantuote henkeä kohden, kansalaisten hyvinvointi, talouden haavoittuvuus ja väestön koko.
Kansalaisten hyvinvointiin luetaan nälkää näkevien määrä, lapsikuolleisuus, peruskoulutus sekä aikuisten lukutaito.
Muut kehitysmaat jaetaan puhtaasti nettokansantuotteen mukaan matalan ja korkean keskitulon maihin.
Matalan keskitulon maita on 37 ja korkean keskitulon maita 41.
Keskitulon maiden ja varakkaiden maiden rajana on 12 275 dollarin eli 9 068 euron nettotulot henkeä kohden vuodessa.

Nousevien talouksien kaksoisrooli hiertää

Kiinan kaksoisrooli toisaalta kehitysmaana ja toisaalta muuta maailmaa vahvasti rahoittavana taloutena hiertää maailmanpolitiikassa.

Varsinkin Yhdysvallat mutta myös EU ja muut teollisuusmaat ovat kiinnittäneet asiaan huomiota Maailman kauppajärjestössä WTO:ssa ja etsittäessä jatkoa Kioton ilmastosopimukseen.

Ennen käynnissä olevaa Balin WTO-kokousta jonkinlaisen ”häirikön” aseman otti Intia, jolla on kevään vaalien alla tarve vahvistaa kansainvälistä rooliaan.

Myös Brasilia on esittänyt pitkäksi venyneen kauppakierroksen aikana vahvoja kantoja: se vetoaa kehitysmaan asemaan haluten suojata tuontiaan mutta toisaalta tähtää kaikin keinoin viemään maataloustuotteita.

Kiinan ajattelu muuttuu?

MTK:n johtaja **Juha Ruippo** katsoo, että USA ja Kiina ovat viime vuosina olleet vastakkain lähes joka areenalla.

”Kiinan asema kehitysmaana tulee kaikkialla pöytään. Peruskysymys on, annetaanko kansainvälisissä sopimuksissa edelleen myönnytyksiä kaikille, jotka itse katsovat olevansa kehitysmaita.”

Kiinan on ennustettu nousevan korkean tulon maaksi vielä tämän vuosikymmenen aikana. Nyt se kuuluu korkean keskitulon maihin muun muassa Brasilian, Venäjän ja Turkin sekä köyhimpien EU-maiden tavoin.

Intia taas kuuluu kansalaisten nettotuloilla laskien matalan keskitulon maihin.

”Kiina ei ole oikein näyttänyt korttejaan WTO:ssa, vaan se on mennyt kehitysmaan roolin taakse piiloon”, kuvaa Kansainvälisen kauppakamarin ICC:n maajohtaja **Timo Vuori.**

Hän arvioi silti, että Kiina on omaksunut pikkuhiljaa ison kauppiaan roolin jouduttuaan mukaan WTO:n riitojenratkaisumenettelyyn esimerkiksi myytyään aurinkopaneeleja polkuhintaan. ”Kiina rupeaa tajuamaan itsekin, että sille oleellista on tavaroiden ja palveluiden kaupan sujuvuus.”

”Mörkö josta ei saa puhua”

”Samalla kun kansainvälistyneillä markkinoilla sopimisen merkitys on suurempi kuin koskaan, politiikassa on nähtävissä lähes koominen piirre, että sopiminen on käynyt liki mahdottomaksi”, muotoilee Vuori.

Hän jakaa tutkija **Marikki Stocchettin** ja Ruipon ajatuksen monenkeskisten pelisääntöjen tärkeydestä.

Laihan sovun saavuttaminen Balin kokouksesta olisi ehdottomasti kaikenlaisten maiden etu.

”Siitä ei varmasti kauheasti kukaan kärsisi. Se avaisi kuitenkin mahdollisuuden saattaa Dohan kierros edes säälliseen päätökseen”, Vuori uskoo.

Ruiposta näyttää, että etenkin WTO:n piirissä kehitysmaiden erilaisuus on mörkö, jota ei kuitenkaan saa sanoa ääneen.

”Helpotukset pitää kohdentaa sen mukaan, mikä on ongelma, eikä sen mukaan, onko saajana niin sanottu kehitysmaa vai ei”, hän sanoo.

Ruippo muistuttaa, että monen kehitysmaan talouskasvu on ollut viime vuosina maailman kärkeä. Kymmenen nopeimmin kasvaneen sakissa on muun muassa useita Afrikan maita.

”Silti niistä kaikissa köyhyys ei ole vähentynyt. Reilukaan kauppapolitiikka ei voi kaikkia ongelmia ratkoa, jollei maa kansallisesti kykene jakamaan hyvinvointia”, hän tuumii.

KAIJALEENA RUNSTEN

TALOUDESTA LYHYESTI

Suomi romahti matematiikassa

15-vuotiaiden suomalaisnuorten matematiikan ja luonnontieteiden osaaminen sekä lukutaito ovat heikentyneet selvästi, selviää tuoreesta kansainvälisestä Pisa-tutkimuksesta. Suomi oli matematiikassa kahdestoista 65 maan joukossa, kun kymmenen vuotta sitten sijoitus oli toinen.

Opetusministeri **Krista Kiuru** (sd.) vaati heti perusopetuksen voimakasta kehittämistä.

Suomi oli silti OECD-maiden parhaimmistoa ja Euroopan paras lukutaidossa ja luonnontieteissä. Matematiikassa ohi menivät Liechtenstein, Sveitsi, Alankomaat ja Viro. Pisa-menestyjinä oli Aasian maita: Shanghai, Singapore, Hongkong, Taiwan, Korea ja Japani.

Suomen sisällä erot matematiikassa koulujen ja alueiden välillä olivat pienet, mutta tytöt ohittivat ensi kertaa pojat. Kotitaustan vaikutus kasvoi hieman. Suomenkieliset pärjäsivät ruotsinkielisiä paremmin.

Metso vähentää 200 työpaikkaa

Konepajayhtiö Metso vähentää tulevasta Valmetista Suomessa vielä melkein 200 työpaikkaa. Lisäksi henkilöstöä saatetaan lomauttaa. Yhtiö kertoi lokakuussa alkaneiden yt-neuvottelujen tuloksesta tiistaina.

Työpaikoista 172 lähtee energialiiketoiminnasta. Yhtiö muun muassa vähentää omaa kattilavalmistustaan, minkä vuoksi Tampereen Messukylän tuotantolinja suljetaan vuoden loppuun mennessä ja Lahdesjärven tehtaan kapasiteettia vähennetään.

Paperikonekudoksia ja suodatinkankaita valmistavasta yksiköstä vähennetään Suomessa 23 työpaikkaa.

Teknos osti osuuden kiinalaistehtaasta

Teknos Group Oy on ostanut 40 prosentin osuuden Kiinan Changzhoussa sijaitsevasta maalitehtaasta Manfield Chemical Co. Ltd:stä.

Nyt tilinpäätöskaupoille!

Hyödynnä lannoite- ja polttoaineostot tilinpäätöksessäsi. Raisioagron laajasta valikoimasta löydät varmasti sopivat tuotteet. Tilaa kätevästi verkkokaupasta tai kysy lisää asiakkuusvastaavaltasi.

Neste Oil tarjoaa parhaat tuotteet suomalaisille maataloustuottajille. Laadukkaat ja puhtaat polttoöljyt soveltuvat myös moottorikäyttöön. Tasalaatuiset dieselöljyt pitävät moottorin entistä puhtaampana. Neste Oilin tuotekehitys on erikoistunut vähemmän ympäristöä kuormittaviin tuotteisiin.

NESTE OIL

YARA

YaraMila™

Yaran lannoitteet on suunniteltu suomalaiseen viljelyyn. YaraMila-valikoimasta löydät monipuoliset NPKS-lannoitteet tasapainoiseen lannoitukseen.

www.raisioagro.com • shop.raisioagro.com
Rehut, viljat, tuotantopanokset ja -tarvikkeet.

RAISIO agro